

Schets van een perfect huwelijk

Hindrik Lanjouw, de eerste boer die de overstap deed naar de natuurbescherming, foto Harry Cock

S

troomdallandschap Drentse A en Hindrik Lanjouw

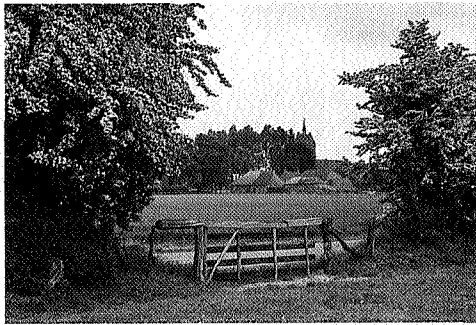
Op vrijdag 20 maart jl. nam Hindrik Lanjouw afscheid als boswachter van het 'natuurpark' Stroomdallandschap Drentse A. Na dertig jaar is hij als geen ander het gezicht van dit unieke gebied. Wie kent hem niet in zijn groene kledij, zijn immer bruine gelaat, zijn hoedje en vooral de altijd aanwezige peuk. Duizenden excursies leidde hij door de jaren heen. Velen bezochten zijn honderden lezingen. Terugblikkend op dertig jaar beheer in dit bijzondere gebied kan men alleen maar concluderen dat hier sprake is van een succes-story.

Willem Foorthuis

Vanaf 1965 zijn grote delen van de stroomgebieden van de Drentse A door de overheid aangekocht en in beheer gegeven bij Staatsbosbeheer. In een tijd van agrarische expansie, schaalvergroting en modernisering van de landbouw werd besloten tot het instellen van het Stroomdallandschap Drentse A. Met deze maatregel wilde de overheid het oorspronkelijke beekdallandschap in stand houden. Anno 1995 is dat een volledig begrijpelijk standpunt. In 1965 reageerde de hoofdzakelijk agrarisch

georiënteerde regio echter geheel anders. De felle negatieve reacties en de emotionele opstelling van velen bedreigden het plan. Onder de boeren, zonder wier medewerking uitvoering onmogelijk was, was weinig of geen draagvlak. Nu, dertig jaar later, behoort het gebied tot de top tien van de botanische 'paradijzen' van Nederland met een totale omvang van 3600 hectare. En Hindrik Lanjouw? Hij was er bij en maakte de ontwikkeling mee. Natuurmens met cultuurhistorische interesse

Als je niet veel weet, maak je ook niet veel fouten. Lanjouw werkt niet alleen in het Stroomdallandschap Drentse A, hij leeft er. Aan de rand van Anloo bewoont hij een verbouwde keuterij met uitzicht over de Zuides. Even aanbellen. 'Goedag kom d'erin, ik ben nog even bezig.' In de woonkamer zit hij gebogen boven een imponerende collectie neolithische vondsten. 'Nog snel even dia's maken voor een lezing', zegt hij. Op een geïnteresseerde vraag over de stenen werk-

Stroomdallandschap Drentse A bij Anloo, foto Hindrik Lanjouw

Lanjouw is bekend om zijn inventarisaties van libellen, foto Hindrik Lanjouw

tuigen volgt een enthousiast verhaal waarna steeds meer werktuigen, variërend naar tijd en gebruik, op tafel komen. Hindrik imponeert de bezoeker met zijn grote kennis. Het gesprek dwaalt uiteindelijk af naar de wording en de inrichting van het landschap. Opnieuw maakt Lanjouw indruk vanwege zijn affiniteit met het gebied en zijn gedetailleerde kennis. De bezoeker had zich eigenlijk niet hoeven verbazen, een blik op de rijk gevulde boekenkast zegt genoeg. Standaardwerken op het terrein van de Drentse geschiedenis, het Drentse landschap en de geologie staan gebroederlijk naast de handboeken over flora en fauna. Lanjouw is namelijk een generalist die overal van af wil weten. Gek genoeg koppelt hij dit aan een ongelooflijke detailkennis. Hij is, zoals elke boswachter, een natuurmens. Maar wat hem zo uniek maakt is zijn enorme cultuurhistorische interesse. Dit maakte hem ook tot zo'n goede partner voor de Drentse A. Deze beheerder heeft gevoel

voor de cultuurhistorische details waar dit gebied zo rijk aan is. Hierdoor werden niet alleen de landschappelijke- en (vooral) de natuurwaarden in het gebied ontwikkeld; ook werden cultuurhistorische details en elementen bewaard of opnieuw ingebracht. Lanjouw hierover: **'Alleen oog voor natuurwaarden is niet genoeg. Vergis je niet te gauw, beheer vraagt wat en zo'n totaal-landschap vergt natuurlijk nog veel meer. In het begin, als je niet veel weet maak je niet veel fouten. Maar naarmate je meer weet, realiseer je je ook dat je met alle factoren, alle elementen, in zo'n landschap rekening moet houden. Dit bepaalt de afweging wat voor gaat.'**

Een heikel avontuur

Terugblikkend op dertig jaar beheer komt vooral de beginperiode voor het voetlicht. De start was moeilijk, **'...er was geen beheerservaring, ook niet in het buitenland, geen logische steun van het publiek.**

Staatsbosbeheer overdonderde de betrokken boeren met haar plan, de aanwonenden hadden te weinig informatie en geschikt personeel was er ook al niet. Het was een heikel avontuur.'

In de vroege jaren zestig woonde Lanjouw in Anderen. Als zoon van een landbouwer had hij zojuist zijn agrarische opleiding afgerond en werkte hij op de boerderij van zijn ouders. Regelmatig gaf hij aan Staatsbosbeheer informatie door over zeldzame soorten in het stroomdal. Het mocht dan ook geen wonder heten dat hij op een zeker moment bezoek kreeg van medewerkers van Staatsbosbeheer. Uiteindelijk solliciteerde hij. Tegelijkertijd publiceerde Staatsbosbeheer haar inmiddels beruchte rapport. Dat moet voor Lanjouw toch wel een moeilijke periode zijn geweest: **'Ik bleef op de achtergrond. Ik was de eerste boer die de overstap maakte naar de natuurbescherming. Er waren wel mensen die dat niet begrepen. Dit rapport overviel de mensen, dat de**

Hindrik Lanjouw, een natuurmens met cultuurhistorische interesse, foto Harry Cock

natuur hard achteruit ging, dat verkaveling de natuurwaarden verminderde, dat realiseerde men zich niet en informatie was er niet. De natuurbescherming moest zich eerst bewijzen. Wat kocht je aan, percelen die helemaal verruigd en verwilderd waren. En als je die een keer per jaar ging maaien dan was het allemaal ridderzuur en fluitekruid. Je moest er op zo'n moment wel in geloven. Neem nou Oudemolen, bij Tweedlepskolk, daar liep je toch met beide armen omhoog door de brandnetels en het fluitekruid anders kon je niet bij de kolk komen. Als je er nu weer gaat staan staan de orchideeën achter je'.

Na het wegebben van de eerste emoties kregen vooral de zakelijke bezwaren de overhand. De boeren wensten duidelijkheid over de prijs die Staatsbosbeheer voor de grond betaalde en de beperkingen die de pachter zouden worden opgelegd. Hierbij speelde Lanjouw een belangrijke rol. Hij was immers boer en begreep dat de land-

bouwer in de eerste plaats ondernemer is. Hij sprak hun taal en begreep hun achtergronden: **'...de boeren hadden er moeite mee zich een nieuwe invulling voor de gronden langs de Drentse A voor te stellen. Er mag niks meer, er mag niks meer op, dus dat wordt niks meer. Daar zijn ze wel achter gekomen. Dat je zonder kunstmest kunt bewelden, die overtuiging heeft veel moeite gekost. Ik weet nog wel dat een boer in Oudemolen, waar ik dan een groter gebied aan verpachtte, zijn koeien weidde. Boeren gingen er naar toe en zelden "dat ziet er goed uit". En dan vroegen ze nog een keer hoe het zat met het geld. Toen dat goed bleek te zijn begreep men dat de grond niet te duur was. Want ze kunnen rekenen. Boeren zijn er niet om de natuur te beheren, zij moeten een paar centen verdienen, en dat mag ook, dat moet ook, dan kun je zaken doen met elkaar.'** Uiteindelijk kwam er een steeds groter draagvlak. De startpositie met hier en daar een perceel, dat is een stuk uitgebrei-

der geworden. Lanjouw is tevreden **'De Drentse A is in de jaren dat ik er heb gewerkt enorm vooruit gegaan door het beleid van Staatsbosbeheer, de inzet van haar medewerkers en de steun van de regio'**. Dat hij nu officieel afscheid heeft genomen betekent niet dat hij met werken stopt. Er zijn nog veel zaken om te inventariseren en ook de excursies blijft hij leiden.

Testament

De karaktereigenschappen van Hindrik Lanjouw gekoppeld aan zijn agrarische achtergrond en zijn Drentse afkomst maakten hem tot de perfecte partner voor de Drentse A. Samen zijn ze dan ook dertig jaar opgetrokken. Als zijn testament beschouwd Lanjouw zijn inventarisaties. Vooral bekend zijn de inventarisaties van libellen en dagvlinders. Maar ook alle wallen staan op papier, alle markegrenzen, grafheuvels, de veldnamen en wat al niet. Er is vrijwel geen gebied in Nederland waar zoveel veldinventarisaties hebben plaats gevonden. **Nb**